

Byla C-46/23**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2023 m. sausio 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas

Fővárosi Törvényszék (Sostinės apygardos teismas, Vengrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. gruodžio 8 d.

Pareiškėja:

Budapest Főváros IV. Kerület Újpest Önkormányzat Polgármesteri Hivatala (Budapešto IV rajono Újpesto savivaldybės taryba)

Atsakovė:

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (Vengrijos nacionalinė duomenų apsaugos ir informacijos laisvės institucija)

<...> [administracinio pobūdžio informacija]

Nutartis

Teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir teikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- 1) Ar 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas, toliau – BDAR) 58 straipsnio 2 dalis, visų pirmosios c, d ir g punktai, turi būti aiškinama taip, kad nacionalinė priežiūros institucija, naudodamasi savo įgaliojimais imtis taisomųjų veiksmų, gali nurodyti duomenų valdytojui arba duomenų tvarkytojui ištrinti neteisėtai tvarkomus asmens duomenis net ir nesant aiškaus duomenų subjekto prašymo pagal BDAR 17 straipsnio 1 dalį?
- 2) Jei į pirmąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta taip, kad priežiūros institucija gali nurodyti duomenų valdytojui arba duomenų tvarkytojui ištrinti

neteisėtai tvarkomus asmens duomenis net be duomenų subjekto prašymo, ar tokia teisė nepriklauso nuo to, ar asmens duomenys buvo gauti iš duomenų subjekto, ar ne?

<...> [nacionalinės procesinės teisės nuostatos]

Motyvai

Faktinės aplinkybės

- 1 2020 m. vasario mėn. pareiškėja nusprendė skirti finansinę paramą (toliau – parama) dėl COVID-19 pandemijos pažeidžiamoms grupėms priskiriamiems gyventojams, tenkinantiems tam tikras sąlygas (pavyzdžiui, sulaukusiems pensinio amžiaus arba turintiems teisę į tam tikras socialines išmokas), todėl kreipėsi į *Magyar Államkincstár* (Vengrijos valstybės išdas, toliau – Valstybės išdas) ir *Budapest Főváros Kormányhivatala IV. Kerületi Hivatala* (už Budapešto IV rajoną atsakinga vyriausybės įgaliotoji įstaiga, toliau – rajono administracija), siekdama gauti asmens duomenis, kurių reikia tinkamumo reikalavimams nustatyti, konkrečiai – pagrindinius fizinių asmenų tapatybės duomenis ir socialinio draudimo numerį. Valstybės išdas ir rajono administracija patenkino šiuos duomenų suteikimo prašymus.
- 2 Tam, kad galėtų išmokėti paramą, pareiškėja priėmė „*Újpest+ Megbecsülés Program bevezetéséről szóló*“ 16/2020. (IV. 30.) önkormányzati rendelet (2020 m. balandžio 30 d. Savivaldybės tarybos dekretas Nr. 16/2020 dėl programos „Újpest+ Megbecsülés“ patvirtinimo), kuris buvo iš dalies pakeistas ir papildytas 2020 m. liepos 15 d. Savivaldybės tarybos dekretu Nr. 30/2020. Šiuose dekretuose buvo nustatyti tinkamumo paramai gauti reikalavimai.
- 3 Pareiškėja iš Valstybės išdo ir rajono administracijos gautus duomenis įvedė į duomenų bazę, sukurtą savo programai įgyvendinti, ir kiekvienam duomenų rinkiniui suteikė unikalų identifikatorių ir brūkšninį kodą.
- 4 Gavusi skundą dėl viešojo intereso, atsakovė išnagrinėjo minėto duomenų tvarkymo aplinkybes 2020 m. rugsėjo 2 d. pradėjusi oficialų tarnybinį patikrinimą ir vėliau vykdydama administracinę duomenų apsaugos procedūrą.
- 5 2021 m. balandžio 22 d. sprendime <...> atsakovė nurodė, kad pareiškėja pažeidė kelias BDAR 5 ir 14 straipsnių ir 12 straipsnio 1 dalies nuostatas. Ji, be kita ko, nustatė, jog BDAR 14 straipsnis buvo pažeistas pareiškėjai per vieną mėnesį neinformavus duomenų subjektų apie jų asmens duomenų tvarkymo dėl programos „Újpest+ Megbecsülés“ apimtį, duomenų tvarkymo tikslą ir naudojimąsi duomenų subjektų teisėmis. Atsakovė, vadovaudamasi BDAR 58 straipsnio 2 dalies d punktu, įpareigojo pareiškėją ištrinti duomenų subjektų, kurie, remiantis rajono administracijos ir Valstybės išdo pateikta informacija, būtų turėję teisę gauti paramą, bet dėl jos nesikreipė, asmens duomenis. Atsakovė nusprendė, kad Valstybės išdas ir rajono administracija taip pat pažeidė nuostatas

dėl duomenų tvarkymo. Atsakovė skyrė baudą už duomenų apsaugos pažeidimus tiek pareiškėjai, tiek išdui.

- 6 Sprendimo motyvuose atsakovė, be pirmiau minėtų BDAR straipsnių, nurodė konkrečias BDAR 2, 4, 6 straipsnių ir 83 straipsnio 2 dalies b ir j punktų nuostatas, taip pat reglamento 58 straipsnio 2 dalies b ir j punktus, *Információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 2011* (2011 m. Įstatymas Nr. CXII dėl su informacija siejamos teisės apsispręsti ir informacijos laisvės), *Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény* (1993 m. Įstatymas Nr. III dėl socialinių paslaugų administravimo ir socialinių išmokų) ir pareiškėjos priimtų minėtų savivaldybės tarybos dekretų nuostatas. Galiausiai atsakovė, vadovaudamasi BDAR 58 straipsnio 2 dalies d punktu, įpareigojo pareiškėją ištrinti duomenų subjektų, kurie pagal rajono administracijos ir Valstybės izdo pateiktą informaciją turėjo teisę gauti paramą, tačiau dėl jos nesikreipė, asmens duomenis.

Ginčas tarp šalių

- 7 Šioje administracinėje byloje pareiškėja ginčija atsakovės sprendimą <...>.
- 8 Dėl sprendimo dalies, kurioje nurodoma ištrinti asmens duomenis, pareiškėja teigia, kad BDAR 58 straipsnio 2 dalies d punktas nesuteikia atsakovei teisės duoti tokį nurodymą. Šiuo tikslu ji remiasi *Fővárosi Törvényszék* (Sostinės apygardos teismas) sprendimu Nr. 105. K. 706.125/2020/12 (toliau – galutinis sprendimas), kurį patvirtino *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas, Vengrija) sprendimu Nr. Kfv.II.37.001/2021/6 (toliau – *Kúria* sprendimas).
- 9 Pareiškėjos teigimu, tokia atsakovės praktika pažeidžia teisinio saugumo ir viešojo administravimo teisėtumo principus, kurie yra svarbūs teisinės valstybės principai, nes kitame sprendime, kuris buvo nagrinėjamas byloje, užbaigtoje galutiniu teismo sprendimu, atsakovė tik konstatavo pažeidimą, tačiau nepaminėjo jokios BDAR 58 straipsnio nuostatos kaip teisinio pagrindo nurodyti ištrinti duomenis, o sprendime, kuris nagrinėjamas šiame procese, jau nurodomas BDAR 58 straipsnio 2 dalies d punktas. Išnagrinėjusi kitus atsakovės sprendimus, pareiškėja nurodo, kad atsakovė, nurodydama duomenų valdytojui ištrinti duomenis, kaskart rėmėsi skirtingomis teisinėmis nuostatomis, pavyzdžiui, BDAR 58 straipsnio 2 dalimi – be konkretesnės nuorodos – <...>, BDAR 58 straipsnio 2 dalies c punktu <...>, BDAR 58 straipsnio 2 dalies d punktu <...> ir BDAR 58 straipsnio 2 dalies g punktu <...>. Pareiškėja teigia, kad duomenų valdytojo pareiga ištrinti duomenis neatsižvelgiant į duomenų subjekto prašymą kyla ne iš BDAR 17 straipsnio 1 dalies, o iš 5 straipsnio, nes duomenų ištrynimasis pagal BDAR 17 straipsnį gali būti aiškinamas tik kaip duomenų subjekto teisė, o 17 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio antra dalis gali būti aiškinama tik šios teisės įgyvendinimo kontekste, kaip susijusi su duomenų subjekto teisės įgyvendinimu, o ne kaip savarankiška nuostata.

- 10 Šioje administracinėje byloje pareiškėja pasiūlė pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl klausimo, kuris savo turiniu iš esmės sutampa su šios nutarties rezoliucine dalimi. Be to, tuo pat metu, kai buvo nagrinėjama ši byla, atsakovė pateikė skundą *Alkotmánybíróság* (Konstitucinis Teismas, Vengrija) dėl *Kúria* sprendimo pripažinimo prieštaraujančiu Konstitucijai.
- 11 *Alkotmánybíróság* savo 2022 m. kovo 23 d. sprendimu Nr. 3110/2022 (toliau – *Alkotmánybíróság* sprendimas) pripažino, kad *Kúria* sprendimas ir galutinis sprendimas prieštarauja *Alaptörvény* (Vengrijos pagrindinis įstatymas), ir juos panaikino. *Alkotmánybíróság* rėmėsi Europos duomenų apsaugos valdybos (toliau – valdyba) nuomone Nr. 39/2021, kurioje nagrinėjama, ar BDAR 58 straipsnio 2 dalies g punktas gali būti teisinis pagrindas priežiūros institucijai *ex officio* įsakyti ištrinti asmens duomenis, jei duomenų subjektas nepateikė atitinkamo prašymo. Valdyba nurodė, kad BDAR 17 straipsnyje numatyti du skirtingi, vienas nuo kito nepriklausomi duomenų ištrynimo atvejai (vienas – duomenų ištrynimas duomenų subjekto prašymu, kitas – duomenų ištrynimas kaip savarankiška duomenų valdytojo pareiga), ir padarė išvadą, kad BDAR 58 straipsnio 2 dalies g punktas yra tinkamas teisinis pagrindas *ex officio* ištrinti neteisėtai tvarkomus asmens duomenis. Savo sprendime *Alkotmánybíróság* pažymėjo, kad pagal Vengrijos pagrindinio įstatymo E straipsnio 2 ir 3 dalis ir VI straipsnio 4 dalį ir vadovaujantis BDAR, kaip Sąjungos teisės aktu, kuriuo užtikrinamas vienodas duomenų apsaugos ir informacijos laisvės taikymas, atsakovė turi teisę *ex officio* nurodyti ištrinti neteisėtai tvarkomus asmens duomenis, net ir nesant duomenų subjekto prašymo.
- 12 Atsižvelgdama į *Alkotmánybíróság* sprendimą, atsakovė atsiėmė savo pasiūlymą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Reikšmingos Sąjungos teisės nuostatos

- 13 Pagal BDAR 17 straipsnio 1 dalies d punktą duomenų subjektas turi teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas nepagrįstai nedelsdamas ištrintų su juo susijusius asmens duomenis, o duomenų valdytojas yra įpareigotas nepagrįstai nedelsdamas ištrinti asmens duomenis, jei jie buvo tvarkomi neteisėtai.

Pagal BDAR 58 straipsnio 2 dalies c, d ir g punktus kiekviena priežiūros institucija turi įgaliojimus imtis šių taisomųjų veiksmų:

- c) nurodyti duomenų valdytojui arba duomenų tvarkytojui patenkinti duomenų subjekto prašymus pasinaudoti savo teisėmis pagal šį reglamentą;
- d) nurodyti duomenų valdytojui arba duomenų tvarkytojui suderinti duomenų tvarkymo operacijas su šio reglamento nuostatomis, tam tikrais atvejais – nustatytu būdu ir per nustatytą laikotarpį;
- g) nurodyti ištaisyti arba ištrinti asmens duomenis arba apriboti jų tvarkymą pagal 16, 17 ir 18 straipsnius ir pranešti apie tokius veiksmus duomenų gavėjams,

kuriems asmens duomenys buvo atskleisti, pagal 17 straipsnio 2 dalį ir 19 straipsnį.

Reikšmingos Vengrijos teisės nuostatos

- 14 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą teikiamas tik dėl BDAR, kuris nacionaliniu lygmeniu taikomas tiesiogiai, taikymo, todėl reikšmingų Vengrijos teisės nuostatų nurodyti nebūtina.

Priežastys, dėl kurių būtina teikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą

- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas prašo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pateikti gaires, kaip turi būti aiškinama BDAR 17 straipsnio 1 dalis, taikoma kartu su 58 straipsnio 2 dalimi, ypač kiek tai susiję su priežiūros institucijos įgaliojimais imtis taisomųjų veiksmų pagal pastarosios reglamento nuostatos c, d ir g punktus.
- 16 Iš tiesų atrodo, kad atsakovės administracinė praktika dėl nurodymo ištrinti neteisėtai tvarkomus asmens duomenis nėra vienoda, nes įvairiuose savo sprendimuose ji nurodė skirtingas BDAR nuostatas kaip įsakymo ištrinti duomenis teisinį pagrindą arba apskritai nenurodė tokių nuostatų.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, BDAR 17 straipsnyje numatyta teisė ištrinti duomenis turi būti aiškiai suprantama kaip duomenų subjekto teisė, o to straipsnio 1 dalyje nėra dviejų atskirų ištrynimo teisinių pagrindų, tačiau jos pirmo sakinio antroje dalyje („duomenų valdytojas yra įpareigotas nepagrįstai nedelsdamas ištrinti [duomenų subjekto] asmens duomenis“) yra nurodoma išvestinė duomenų valdytojo pareiga, kylanti iš to sakinio pirmos dalies. Todėl, priešingai, nei nurodyta valdybos pateiktoje nuomonėje Nr. 39/2021, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad BDAR 17 straipsnyje numatyta teisė ištrinti duomenis gali būti aiškinama tik kaip duomenų subjekto teisė. Tai pagrindžia faktas, kad originaliame BDAR tekste anglų kalba duomenų valdytojo pareiga nurodoma vartojant sujungiamąjį jungtuką „and“ tarp 17 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pirmos ir antros dalių. 1 dalies versijoje vengrų kalba vartojamas dviprasmiškesnis jungtukas „pedig“.
- 18 Be to, reikėtų nepamiršti, kad duomenų subjektas gali būti suinteresuotas su juo susijusių asmens duomenų tvarkymu net jei priežiūros institucija nurodo duomenų valdytojui ištrinti duomenis, be kita ko, dėl neteisėto duomenų tvarkymo. Tokiu atveju priežiūros institucija duomenų subjekto teisę įgyvendintų prieš jo valią.
- 19 Todėl reikia atsakyti į klausimą, ar, neatsižvelgiant į tai, ar duomenų subjektas pasinaudoja savo teise, nacionalinė priežiūros institucija gali įpareigoti duomenų valdytoją arba duomenų tvarkytoją ištrinti neteisėtai tvarkomus asmens duomenis, ir, jei taip, kokiu teisiniu pagrindu, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad BDAR

58 straipsnio 2 dalies c punkte aiškiai nurodytas duomenų subjekto prašymas pasinaudoti teisėmis, d punkte bendrai nustatyta, kad duomenų tvarkymo operacijos turi būti suderintos su BDAR, o g punkte daroma tiesioginė nuoroda į BDAR 17 straipsnį, kuris, kaip paaiškinta pirmiau, taip pat negali būti aiškinamas neatsižvelgiant į duomenų subjekto aiškiai išreikštą prašymą ištrinti asmens duomenis.

- 20 Jeigu priežiūros institucija gali nurodyti duomenų valdytojui arba duomenų tvarkytojui ištrinti neteisėtai tvarkomus asmens duomenis ir be duomenų subjekto prašymo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas taip pat teiraujasi, ar priimant nurodymą ištrinti duomenis galima išskirti, ar asmens duomenys buvo gauti iš duomenų subjekto (atsižvelgiant į duomenų valdytojo pareigą pagal BDAR 13 straipsnio 2 dalies b punktą), ar jie buvo gauti ne iš duomenų subjekto (atsižvelgiant į duomenų valdytojo pareigą pagal BDAR 14 straipsnio 2 dalies c punktą).
- 21 <...> [nacionalinės procesinės teisės aspektai]
- 22 <...> [nacionalinės procesinės teisės aspektai]

Budapeštas, 2022 m. gruodžio 8 d.

<...> [parašai]